

Basın Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilân : 5.12.1960 - Sayı : 10672)

No.
143

Kabul tarihi
29.11.1960

MADDE 1. — 5680 sayılı Basın Kanununun 9 ncu ve 35 nci maddeleri ile 6733 sayılı Kanunla değiştirilen 4, 5, 8, 13, 16, 17, 19, 30, 32 ve 34 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 4. — Her basılmış eserde o eserin yayın yeri, yılı ve tabii, varsa nâşirin adları ve iş yerleri gösterilir.

İlân, tarife, sirküler ve emsali hakkında bu hüküm uygulanmaz. Mevcutelerde ayrıca basıldığı tarih ile sahibinin ve yazı işlerini fiilen idare eden sorumlu müdürün ve bunlar mütaaddit ise idare ettikleri kısım ile birlikte her birinin adları gösterilir.

Madde 5. — Her mevkutenin yazı işlerini fiilen idare eden sorumlu müdürü bulunur.

Yayının muhtelif kısımlarını idare için ayrı sorumlu müdürler bulundurulabilir. Bu takdirde her sorumlu müdür kendi idare ettiği kısımdan sorumlu olur.

Sorumlu müdür aşağıdaki şartları haiz olmalıdır :

1. Türk vatandaşı ve lise tahsili görmüş olmak veya bu derecede tahsili bulunduğu resmen tevsik edilmiş olmak,
2. 21 yaşını bitirmiş bulunmak,
3. Türkiye'de ikametgâh sahibi olmak ve devamlı oturmak,
4. Devlet memuru, asker veya ordu mensubu bulunmamak, (mesleki ve ilmî mevkuteler için bu şart aranmaz.)
5. Kısıtlı veya kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak,
6. Ağır hapis, 5 yıldan fazla hapis cezalarından biri ile veya yayın tehdidi ile para ve menfaat temini, hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, inancı kötüye kullanmak, yalancı tanıklık ve yalan yere andıçmek, iftira, suç tasnii ve resmî mercileri iffal, müstehcen veya hayasızca yayın, fuşşiyata tahrik, hileli iflâs suçlarından biri ile hükümlü olmamak,
7. Geçici olarak kamu hizmetlerinden yasaklılık, genel emniyet gözetimi altında bulundurulmak veya sürgün cezasına hükümlülük hallerinde bu ceza veya tedbirler infaz edilmiş olmak.

Madde 8. — Mevkute çıkarılması izne bağlı değildir. Ancak, mevkutenin :

1. Adını, yayın konusunu, ne vakitlerde çıkarılacağını ve idare yerini,
2. Sahibinin ve varsa ayrı sorumlu müdür veya müdürlerinin veya kanuni temsilcilerin ad ve soyadlarını, uyruk ve ikametgâhlarını gösterir bir beyanname verilmesi mecburidir. Bu beyannameye tüzel kişi ise ortaklık mukavelesinin veya tesis senedinin veya dernek tüzüğüünün onaylı bir örneği eklenir.

Beyanname, mevkute sahibinin ve ayrı sorumlu müdür veya müdürleri varsa onların da imzasını ihtiva eder.

Madde 9. — Beyanname ve ekleri, mevkute nerede çıkarılacaksa o yerin en büyük mülkiye âmirliğine verilir.

Sekizinci maddede yazılı hususları tamamen veya kısmen ihtiva etmeyen ve kanuni nitelik ve şartları haiz olmayan kimseleri sahip veya sorumlu müdür olarak gösteren beyannameler verilmiş sayılır ve keyfiyet beş gün içinde ilgiliye tebliğ edilir.

Beyanname mülkiye âmirliğine doğrudan doğruya verilebileceği gibi noter aracılığı ile de teh-

liğ olunabilir. Mülkiye âmirliği, verilen beyannameyi kabule ve mukabilinde bir makbuz vermeye mecburdur. Beyanname noter aracılığı ile tebliğ olunduğu takdirde, tebliğ şerhi makbuz yerine geçer.

Madde 13. — Mevzutelerde çalıştırılacak muhabirlerin bu kanunun 5 nci maddesinin 1, 2 ve 3 ncü bentleri hükümleri müstesna, diğer bentlerinde yazılı nitelik ve şartları haiz olmaları icabeder.

Madde 16. — Basın yolu ile işlenen suçlardan dolayı ceza sorumluluğu :

1. Mevzutelerle işlenen suçlarda, suçu vücuda getiren yazıyı yazan veya resmi yapan kimse ile beraber bu mevkutenin ilgili sorumlu müdürüne terettüb eder.

2. Mevzutelerde müstear adla veya imzasız yahut remizli imza ile yayınlanan yazı veya resim sahiplerinin adlarını sorumlu müdür bildirmeye mecbur değildir. Ancak suç teşkil eden yazı veya resim Türk Ceza Kanununun 2 nci kitabının 1 nci babının 1 nci fıslında yazılı cürümlere taallük ediyorsa, sorumlu müdür bunların sahiplerinin açık kimliklerini, istek tarihinden itibaren 24 saat içinde Cumhuriyet Savcılığına bildirmeye mecburdur.

3. Sorumlu müdür suç teşkil eden haber, vesika veya yazıyı bu mahiyetini bilmeden yayınlamış ise bunların sorumluluğu yalnız haber, beyan ve vesikayı verene veya yazıyı yazana aittir. Sorumlu müdür mevkutenin sahibi tarafından rızasına aykırı olarak yayınlanan yazı veya resimlerden sorumlu değildir. Bu takdirde ceza sorumluluğu yazı ve resimleri yayınlataana aittir.

4. Mevkute tarifine girmiyen basılmış eserlerle işlenen suçlarda ceza sorumluluğu suç teşkil eden eserin müellif, muharrir, mütercim veya tersim edenine, fail belli olmadığı veya bu kimse aleyhinde Türk mahkemelerinde dâva açılmadığı veya kendisinin bilgi veya muvafakati dışında yayımlandığı hallerde nâsire ve nâsir de belli olmazsa tâbie, bu da bilinmediği takdirde bilerek satana, dağıtana aittir.

Madde 17. — Basın yoluyla işlenecek fiillerden doğacak maddi ve mânevi zararları, 16 ncı maddeye göre sorumlu olanlarla birlikte Borçlar Kanununun genel hükümlerine göre mevkutelerde sahibi ve mevkute olmıyanlarda nâsiri, müteselsilen tazminle ödevlidirler.

Madde 19. — Bir şahsın, haysiyet ve şerefine dokunan veya menfaatini bozan yahut kendisi ile ilgili hakikate aykırı hareketler, düşünceler ve sözler izafesi suretiyle açık veya kapalı şekilde bir mevkutede yapılan yayından dolayı, imzasıyla üç ay içinde gönderilecek, cevap ve düzeltmeyi mevkutenin sorumlu müdürü metnine hiçbir mülâhaza ve işaret katmaksızın ve bu cevap veya düzeltme dolayısıyla her hangi bir mütalâa beyan etmeksizin aynen ve tamamen yayınlamaya mecburdur. Cevap ve düzeltme, taallük ettiği yazının cevap verenle ilgili miktarından uzun olamaz.

Ancak 20 satırdan az olan yazıların cevabı 20 satır olabilir.

Cevap veya düzeltme mevkutenin ilgili nüshasıyla birlikte cevap veya düzeltmeyi göndereenin bulunduğu mahâl sulh ceza hâkimliğine verilir veya gönderilir. Sulh ceza hâkimi, en geç 24 saat içinde cevap veya düzeltmeyi, suç mahiyetinde olup olmadığı, yayın ile ilgisi bulunup bulunmadığı, kanunda yazılı şekil ve şartlara uygun olup olmadığı ve yayından itibaren üç ay geçip geçmediği cihetlerinden tetkik ederek bir karar verir. Hâkim cevap ve düzeltmenin yayınlanmamasına karar verebileceği gibi aynen veya münasip göreceği değişiklikleri yaparak yayınlanmasına da karar verebilir. Hâkimin kararının bir örneği, cevap ve düzeltme ile birlikte mevkutenin sorumlu müdürüne gönderilir.

Cevap veya düzeltmenin günlük gazetelerde, alındığını takibeden iki gün içinde ve diğer mevkutelerde bu süre gözetilmek şartıyla ilk çıkacak nüshada aynı sayfa ve sütunda ve aynı şekilde ve aynı punto harflerle, cevap veya düzeltmeyi gerektiren yazı için başlıklar yapılmış veya resimler konulmuş ise cevap veya düzeltmede tesbit edilecek başlık veya resmin de yayınlanması lâzımdır. Ancak, sorumlu müdür sulh ceza hâkiminin bu kararına en geç 24 saat için-

de mevkutenin çıktığı yerin asliye ceza hâkimliği nezdinde sebep ve delil göstererek itiraz edebilir. Asliye ceza hâkiminin 24 saat içinde bu itirazı inceliyerek vereceği karar kesindir. Bu kararın mevkute sorumlu müdürüne tebliğinden itibaren bu fıkrada yazılı süre içinde cevap ve düzeltmenin yayınlanması mecburidir.

Devlet daireleri, kamu müesseseleri ve tüzel kişiler tarafından gönderilecek cevap ve düzeltmeler hakkında da yukardaki fıkralar hükümleri uygulanır.

Cevap ve düzeltme hakkını kullanmadan ölen bir kimsenin bu hakkını vârislerinden yalnız biri kullanabilir.

Bu maddedeki tebliğler ilgili talebettiği takdirde, memur marifetiyle yapılır.

Madde 30. — Ceza kovuşturmalarına ait talep ve iddianamelerle kararların ve diğer her türlü vesika ve evrakın alenî duruşmada okunmasından, hazırlık ve ilk soruşturmalarda takipsizlik veya yargılamanın men'i, tatili veya düşmesi kararı verilmesinden önce yayınlanması yasaktır.

Ceza kovuşturmasının başlamasıyla hüküm kesinleşinceye kadar, hâkim ve mahkemenin hüküm, karar ve işlemleri hakkında mütalâa yayınlamak yasaktır.

Yukardaki fıkralar hükümlerine aykırı hareket edenler bir aydan altı aya kadar hapis ve 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Türk Ceza Kanununun 142 ve 163 ncü maddelerinin uygulanması suretiyle hükümlülük halinde tekerrür varsa, mevkute bir aydan üç aya kadar yayından menolunur. Yayından menolunan mevkutenin sahip ve sorumluları bu süre içinde başka bir adla mevkute çıkaramazlar.

Madde 32. — İntihar vakaları hakkında haber çerçevesini aşan ve okuyanları tesir altında bırakan mahiyette olan tafsilât ve vakaya mütaallik resimlerin yayınlanması yasaktır.

Bu madde hükmüne aykırı hareket edenler 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Madde 34. — Siyasi, iktisadi, ticari mevkutelerin sermayeleri ve devamlı veya geçici bütün gelir kaynaklarıyla basılan nüshaların adedi ve bir nüshasına 50 den fazla abone yazılmış olanların isim, adres ve uyrukları ve genel abone yekûnu ve basıldıkları matbaa ile olan hukuki münasebetleri noterlikçe onanmış bir deftere kaydedilir.

Bu defter tutulmadığı veya deftere noksan ve yanlış malûmat geçirildiği veyahut savcılıkça talep vukuunda defter ve ihtiva etmesi gereken hususlar gizlendiği takdirde mevkutenin sahibi veya onun mümessili bir aydan altı aya kadar hapis ve 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

İlmî, edebî, fennî ve bedî mahiyette olan mevkutelerden yayınları itibariyle siyasi, iktisadi ve ticari mahiyette yayına girişenler 1 ve 2 nci fıkralar hükümlerine tâbidirler.

Madde 35. — Bu kanunda yazılı olan veya basın yoluyla işlenmiş bulunan suçlardan dolayı, günlük mevkuteler hakkında üç ay ve diğer basılmış eserler hakkında altı ay içinde açılmıyan dâvalar dinlenmez. Bu süre suçun işlendiği tarihten başlar. Ancak, 16 ncı maddenin 3 ncü bendi gereğince sorumlu müdür kendi aleyhinde açılan bir dâvada dâva konusu yazı veya resmin kendi rızasına aykırı olarak yayımlandığını iddia ve ispat ederse, yazı veya resmi yayınlatan aleyhine açılacak dâvada süre, sorumlu müdür hakkındaki beraet kararının kesinleşmesiyle başlar.

Kamu dâvasının acılması izin veya karar alınmasına bağlı olan suçlarda, izin veya kararın alınması için müracaat tarihi ile izin veya kararın verildiği tarih arasında geçen süre, dâva süresi hesabına katılmaz. Bu süre bir ayı geçemez.

Basın yoluyla işlenen kovuşturması şikâyete bağlı olan suçlarda ilk fıkrada yazılı süre, suçun kanun ile belli zaman aşımı haddini geçmemek şartıyla, işlendiğinin öğrenildiği tarihten başlar.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

1 Aralık 1960

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	:	29.11.1960	1/98
Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Devlet Başkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	:	1.12.1960	4/501